

CENTRA MARTA STRATĒGIJA

2024-2026

MARTAs VĪZIJA

Tiesiska un faktiskā dzimumu līdztiesība

Droša un brīva dzīve

MARTA darbojas mainīgos apstākļos un globālās tendences, kas ietekmē sievietes un vīriešus, meitenes un zēnus, ienes jaunus izaicinājumus, pieprasa attīstīt jaunas kompetences arī MARTAs komandai.

Eiropas Komisijas Apvienotais Pētniecības centrs¹ iezīmē vairākas tendences, ar kurām jārēķinās, proti:

- Tehnoloģijas un digitālā sasaiste arvien vairāk ietekmē mūsu dzīvesveidu – sākot no socializēšanās un darba līdz ražošanai un pārvaldībai.
- Jaunās paaudzes un intensīvā digitālā sasaiste strauji maina gan izglītības vajadzības, gan arī pasniegšanas veidus.
- Ievērojami pieaug pieprasījums pēc ūdens, pārtikas, energoresursiem, zemes platībām un minerālresursiem, tāpēc dabas resursi kļūst arvien ierobežotāki un dārgāki.
- Jauno paaudžu ienākšana darba tirgū un vecāko paaudžu profesionālās dzīves ilguma palielināšanās maina nodarbinātības un karjeras modeļus un organizatoriskās struktūras.
- Apdraudējumu un tos veidojošo cilvēku daudzveidība rada arvien jaunus izaicinājumus gan aizsardzības un drošības struktūrām, gan sabiedrībai kopumā.
- Nemītīgais cilvēka saimnieciskās darbības radītais piesārņojums un neierobežotās siltumnīcefekta gāzu emisijas turpinās vēl vairāk palielināt klimata pārmaiņas.
- Cilvēki, meklējot labākas iespējas, piemēram, darbu, pakalpojumus un izglītību, visā pasaulē pārceļas no lauku rajoniem uz pilsētām, un šī pieaugošā tendence, visticamāk, turpināsies arī nākotnē.
- Absolūtais galējā nabadzībā dzīvojošo cilvēku skaits ir samazinājies, taču plaisa starp turīgākajiem un nabadzīgākajiem iedzīvotājiem palielinās.
- Paredzams, ka turpināsies ekonomiskās varas pārbīde no attīstītajām Rietumu valstīm un Japānas uz jaunajām tirgus ekonomikas valstīm austrumos un dienvidos.
- Prognozējams, ka līdz 2030. gadam pirktpējīgais sabiedrības slānis sasniegs gandrīz 5 miljardus cilvēku. Tas nozīmē, ka cilvēku ar lielāku pirktpēju būs par 1,3 miljardiem vairāk nekā pašlaik.

¹ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

- Pasaules iedzīvotāju skaits līdz 2050. gadam sasniegs 9,7 miljardus, strauji pieaugot galvenokārt Subsahāras Āfrikā, bet lielākajā daļā attīstīto valstu iedzīvotāju skaits būs nemainīgs.
- Nevalstiskās organizācijas, globālā sirdsapziņa, sociālie mediji un lēmumu pieņemšanas internacionalizācija veido jaunas, daudzslāņainas pārvaldības sistēmas.
- Ir palielinājusies migrācijas sociālā un politiskā nozīme, un migrācijas dinamika savstarpēji saistītā pasaulē ir kļuvusi kompleksāka.
- Zinātne un labāks dzīves līmenis ir samazinājis infekcijas slimību izplatību. Par veselības apdraudējumu kļūst neveselīgs dzīvesveids, piesārņojums un citi antropogēni cēloņi.

Apzinoties šo tendenču negatīvo ietekmi, piemēram, mākslīgais intelekts šobrīd pastiprina dzimumu stereotipus, tehnoloģiju pasaule, kas seksualizē un objektificē meiteņu, sieviešu ķermeņus, klimata pārmaiņas, kas sekmē migrāciju, ģeopolitiskie konflikti, kas rada papildu riskus vardarbībai pret sievietēm un bērniem, kā arī sieviešu un bērnu nokļūšanai cilvēku tirgotāju tīklos, norāda uz MARTAs darba nepieciešamību gan attīstot pakalpojumus, gan veicot interešu aizstāvību, preventīvo darbu. Iezīmējās arī MARTAs loma ANO rezolūcijas "Sievietes, Miers, Drošība" ieviešanā attīstot pakalpojumus, interešu aizstāvības darbu gan valstīs, kuras skāris konflikts, gan valstīs kur Krievijai kā draudam Latvijai un Eiropai ir ietekme.

MARTAs UZDEVUMI

PAKALPOJUMI

Uzlabot sieviešu, jauniešu un bērnu sociālo integrāciju, mazinot sociālo un etnisko spriedzi, mazinot vardarbību un cilvēku tirdzniecību, piedāvājot radošus risinājumus problēmām.

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	Kvalitatīva sociālā rehabilitācija vismaz 300 sievietēm gadā
Sociālā rehabilitācija cilvēku tirdzniecības upuriem	5-10 cietušās personas saņēmušas rehabilitāciju
Krīzes dzīvokļa pakalpojums	Sievietes, bērni izmanto krīzes dzīvokļa pakalpojumu
Starpdisciplinārā speciālistu komanda	Sapulces reizi ceturksnī Kopīgas supervīzijas ar speciālistiem Kovīzijas pēc vajadzības

	Individuālās supervīzijas pēc vajadzības
Starpinstitucionālā sadarbība	Darba grupas, konferences, semināri
Atbalsta grupas	2 atbalsta grupas gadā
Darbs ar uzņēmumiem: dzimumlīdztiesības politika uzņēmumā; iekšējās kārtības noteikumi seksuālas vardarbības novēršanai; seksisma un diskriminācijas atpazīšana un interence; preventīvais darbs vardarbības mazināšanai u.tml.	Vismaz 2-3 klienti (uzņēmumi) gadā

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA

Uzraudzīt politikas procesus, rosināt normatīvo aktu grozījumus, ietekmēt politisko nostādņu veidošanu, radīt tiesu precedentus un rosināt mainīt tiesu praksi, atbilstoši starptautiski atzītiem cilvēktiesību standartiem

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Vardarbības novēršana pret sievietēm un bērniem	Ikgadējā 8. marta gājiena organizēšana atpazīstamībai Uzlaboti valsts pakalpojumi seksuālās vardarbības upuriem Pieejami valsts resursi anonīma pakalpojuma nodrošināšanai Vienota izpratne starp institūcijām par vardarbības pret sievieti/ bērniem problemātiku Koordinēta starpinstitucionālā pieeja dažādām institūcijām, lai nodrošinātu efektīvu aizstāvību cietušajām personām un atbildību vardarbības veicējiem Notikuši izglītojoši semināri tiesībsargājošām institūcijām, pakalpojumu sniedzējiem, citām nevalstiskām organizācijām MARTAs klientes pozitīvi izsakās par tiesībsargājošo institūciju darbu Līdzdalība Vardarbības novēršanas plāna 2024.-2029. izstrādē un plāna realizēšanas monitorings

	Līdzdalība/ nostāju paušana saistībā ar ES direktīvu pret dzimumā balstītu vardarbību
Uz dzimumu līdztiesības principiem balstīta pilsoniskā sabiedrība (Dzimumu līdztiesības likums)	Aktīvi tiek pildīts Dzimumu līdztiesības tests Pieņemts dzimumu līdztiesības likums Pieprasīti semināri no dažādām organizācijām pret dzimumu diskrimināciju/ vardarbību Alternatīvais ziņojums ANO Konvencijas pret sieviešu diskrimināciju īstenošanu Latvijā
Sodāmības ieviešana par seksa pirkšanu seksuālās ekspluatācijas novēršanai	Ieviests sods seksa pircējiem Notikušas vismaz 3 akcijas jautājuma izgaismošanai sabiedrībā
Sociālo pakalpojumu un izejas programmu attīstīšana sievietēm, kas izmantotas prostitūcija/ pornogrāfijā	Outreach programmas, lai sasniegtu prostituētās personas (iespējams, kopā ar HIV/AIDS organizācijām) 1 juridiskai viedoklis sniegts no OSCE (EDSO) 3 ārvalstu ekspertu apmācības pakalpojumu sniedzējiem/ lēmumu pieņēmējiem/ tiesībsargājošām institūcijām
Citu problēmu identificēšana, kas saistīta ar sieviešu tiesību aizstāvību, piemēram: - opozīcija reproduktīvo tiesību ierobežošanai - aktivitātes ekonomiskās vienlīdzības sasniegšanai - elastīgākiem bērnu kopšanas atvaļinājuma nosacījumiem	TBC
Sievietes, Miers, Drošība rezolūcijas īstenošana Latvijā	Iesaiste saistībā ar Sievietes, Miers, Drošība nacionālā plāna īstenošanu un jaunā plāna izstrādi. Dzimumu līdztiesības konsultanta ieviešana (sadarbībā ar Kanādas ekspertiem) Līdzdalība Sievietes un miers platformas aktivitātēs
Tehnoloģijās bāzētas seksuālās vardarbības atpazīšana un novēršana	Informatīvo publikāciju izstrāde par iespējamiem interneta vides un tehnoloģiju riskiem, ar ko bērni un pusaudži var

	saskarties, un kā ar viņiem šo tēmu lietderīgi pārrunāt mājās. Interesu aizstāvības komunikācija ar Saeimu un valdību par tēmu. Panākta likumdošanas maiņa, kriminalizējot intīmu attēlu vai video uzņemšana vai kopīgošana bez cietušā piekrišanas.
ANO ECOSOC Statusa efektīva izmantošana, iesaiste NGO CSW Geneva	3 pasākumi ANO sieviešu statusa komitejas ietvaros
Cilvēku tirdzniecības novēršana	Aktīva iesaiste CAP international/ Paustas MARTAs nostājas par ES direktīvas pret cilvēku tirdzniecību uzlabojumiem Alternatīvo ziņojumu sagatavošana ASV/ ES/ ANO un citām institūcijām

JAUNATNES PROGRAMMAS

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Speciālistu kompetenču stiprināšana darbā ar jaunatni vardarbības prevencijai: 1) Jaunu metodisko materiālu un rīku izveide, pilnveidošana. 2) Regulāri kompetenču pilnveides pasākumi speciālistiem, kas strādā ar jauniešiem. 3) Nodarbību vadītāju tīkla paplašināšana.	Kompetenču pilnveides aktivitātēs piedalījušies vidēji 100 jaunatnes darba profesionāļi gadā. Attīstīts jaunatnes programmu nodarbību vadītāju tīkls (indikatīvi sagatavoti 5 nodarbību vadītāji, kas regulāri var sniegt atbalstu nodarbību vadīšanā) Izstrādāts MARTAs Jaunatnes programmu nodarbību piedāvājums. Pilnveidotas metodes un rīki darbam ar jauniešiem seksuāli reproduktīvās veselības veicināšanai, vardarbības novēršanai pusaudžu attiecībās, piekrišanas jēdziena izpratnes veicināšanai, dzimumu līdztiesības tēmu aktualizēšanai.
Centra MARTA brīvprātīgo loka stiprināšana un kapacitātes celšana: 1) Regulāras kopienas aktivitātes 2) Konkrētas palīdzības piesaistīšanai aktivitātēm algoritma izstrādāšana un ieviešana (t.sk. brīvprātīgo koordinators, interešu grupas)	Izveidojusies stabila aktīvu 10-12 brīvprātīgo jauniešu kopiena, kas sniedz atbalstu MARTAs aktivitātēs, īsteno iniciatīvas dzimumu līdztiesības un veselīgu attiecību veicināšanai jauniešu vidū. Notiek regulāras brīvprātīgo kopienas tikšanās reizi mēnesī.

3) Brīvprātīgo jauniešu apmācības un kompetenču pilnveide, lai attīstītu spēju būt vienaudžu izglītotājiem.	
“Metodoloģijas darbā ar jauniešu grupām vardarbības mazināšanai un veselīgu attiecību veicināšanai jauniešu vidē” programmas attīstīšana: 1) Sadarbība ar pašvaldībām metodoloģijas iekļaušanai pašvaldību jaunatnes darbā. 2) Detalizēta programmas īstenošanas nosacījumu apraksta izstrāde (tiesības lietot, pakalpojuma ietvaros sniegtā atbalsta apjoms). 3) Darbs pie alternatīvu programmas finansēšanas modeļu izveides.	Vismaz 1 pašvaldība gadā ir nopirkusi šo pakalpojumu
Tehnoloģijās balstītas seksuālas vardarbības jauniešu vidē un grūminga problemātikas jaunatnes darbā aktualizēšana: 1) Lēmumu pieņēmēju izpratnes veicināšana par detalizētu datu un situācijas analīzes nepieciešamību, normatīvā regulējuma pilnveidi, jaunatnes darbinieku, nometņu vadītāju u.c. izglītības programmu papildināšanu. 2) Metodoloģisko materiālu rīku izstrāde/ labās prakses pārņemšana darbam tehnoloģijās balstītas seksuālās vardarbības novēršanai. 3) Darbs pie bērnu tiesību/ drošības protokolu ieviešanas jaunatnes darbā.	Veicināta sadarbība ar lēmumu pieņēmējiem un jomas profesionāļiem interešu aizstāvībā, datu ievākšanā. Izveidotas metodes padziļinātam darbam ar tehnoloģijās balstītu seksuālo vardarbības prevenciju jauniešu vidē. Uzlabots un aktualizēts bērnu tiesību/ drošības protokols.
Atbalsta grupa jauniešiem, kuri cietuši no vardarbības partnerattiecībās	Notikusi vismaz 1 grupa gadā, iesaistot vismaz 10 jauniešus vecumā 18-30

MARTA RĒZEKNĒ

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Sociālā rehabilitācijā vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	10% klientu pieaugums ik gadu. Nodrošināta sociālā rehabilitācija pieaugušām personām Latgales reģionā. Pakalpojums pieejams gan klātienē, gan attālināti. Mākslas terapija, neformālas atbalsta grupas, MARTAs klientu - sieviešu kopienas veidošana un stiprināšana.
Krīzes dzīvokļa pakalpojums	Krīzes dzīvokļa pakalpojuma attīstība Latgales reģionā. Attīstīta kapacitāte, lai vienlaikus varētu nodrošināt krīzes dzīvokļa pakalpojumu līdz 5 sievietēm ar bērniem (max 14 personām). Ikmēneša "Iedvesmas darbnīcu" organizēšana sievietēm (11 reizes gadā).
Atpazīstamība un klientu piesaiste = Latgales naratīvs (nē – ciešanām un klusēšanai, jā – iespējai pašnoteikties un dzīvot veselīgā vidē)	Dalība pilsētas organizētos pasākumos, piemēram, gājiens pilsētas svētkos. Aktīva publikācija sociālajos tīklos. MARTAs pārstāvība lokāli organizētos, dažāda mēroga reģionālos pasākumos.
Starpinstitucionā Sadarbība (Sadarbības darbnīcas)	Attīstīta sadarbība un vienota vardarbības problemātikas izpratne ar institūcijām (policija, bāriņtiesa, sociālais dienests). Dalība Valsts probācijas dienesta STIS Latgales reģionā. Dalība Starpinstitucionālās sanāksmēs klientu gadījumu risināšanai, klienta interešu aizstāvībai. Projektu īstenošana starpinstitucionālās sadarbības veicināšanai – vismaz 1 projekts gadā.
Starpdisciplinārā speciālistu komanda	Iknedēļas individuālas vai komandas tikšanās klātienē individuālu klienta gadījumu risināšanai.

	Kovīzija 1x mēnesī. Supervīzija 1x mēnesī. Individuālās supervīzijas pēc nepieciešamības. Komandas saliedēšanas pasākumi 1 x ceturksnī. Paplašinātais darbseminārs MARTA komandai 1x mēnesī
SILTO GRAUDU TERAPIJAS nodarbības	Vidēji 5-7 bērni mēnesī izmantojuši silto graudu terapiju. Pieredzes apmaiņa un dalīšanās ar labo praksi "Graudu terapijas metodes izmantošana darbā ar vardarbību piedzīvojušiem bērniem". Izstrādāta MARTAs metode izmantošanai arī pieaugušajām personām.

MARTA LIEPĀJĀ

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Starpdisciplinārās speciālistu komandas attīstība un kvalifikācijas celšana sniegto pakalpojumu pilnveidošanā	Kovīzijas 1x nedēļā Sapulces 1x mēnesī Komandas supervīzijas 1x mēnesī Komandas mācības 1x ceturksnī Individuālās supervīzijas (<i>pēc nepieciešamības</i>) Psihologu kovīzijas (<i>pēc nepieciešamības</i>) Veikta brīvprātīgo speciālistu piesaiste darbam ar klientiem, nodrošinātas apmācības un atbalsta pasākumi darbā ar klientiem
Sadarbība	Regulāra dalība Liepājas sociālās jomas NVO konsorcijs sanāksmēs Regulāra dalība Valsts probācijas dienesta Kurzemes reģiona teritoriālās struktūrvienības Konsultatīvajā padomē un Konsultatīvās padomes Dienvidkurzemes apakšpadomē Regulāra dalība Starpinstitūciju

	cilvēktirdzniecības novēršanas darba grupā Liepājā Dalība Liepājas valsts pilsētas pašvaldības domes pastāvīgajās komitejās un komisijās Sadarbības darbnīcu iniciēšana un norise Starpinstitūciju sadarbības darba grupas (vadības līmenis) un apakšgrupas (darbības līmenis) izveide vardarbības novēršanai un regulāras tikšanās pēc nepieciešamības vai ne retāk kā reizi ceturksnī
Jaunatnes darba attīstība	Izveidota un darbu uzsākusi jaunatnes darba koordinācijas komanda Izveidota brīvprātīgā darba programma jauniešiem, lai iesaistītu jauniešus MARTAs darbībā un rosinātu interesi par dzimumu līdztiesību un vardarbības mazināšanu Panākts Liepājas pašvaldības finansējums Jauniešu grupu metodoloģijas vadītāju mācībām Nodrošinātas vismaz 3 Jauniešu grupu metodoloģijas vadītāju mācības Īstenoti vismaz 3 Jauniešu grupu metodoloģijas mācību cikli Izveidota darba ar jauniešiem sasaiste ar sociālā atbalsta sistēmu jauniešiem, kuri ir pakļauti sociālās atstumtības riskam
Darbs vardarbības profilaksē un sabiedrības psihoizglītošanā	Komunikācijas plāna izveide (noteikti mērķi, auditorijas, vēstījumi, taktika, mediju izvēle) Digitālās vides piekļūstamības nodrošināšana filiāles digitālās vides medijos un vieglās valodas materiālu izstrāde cilvēkiem ar uztveres traucējumiem Informatīvas un psihoizglītojošas kampaņas (atbilstoši aktualitātei vai izrietot no projektu un interešu aizstāvības vajadzībām, kā arī veicinot feminisma kultūru)

Atbalsta grupu attīstība ar mērķi nākotnē veicināt pašpalīdzības grupu kustību	Notikušas 3 atbalsta grupas no vardarbības cietušajiem
Krīzes patvēruma nodrošināšana	Izveidota sadarbība ar Liepājas viesnīcām Izveidots pastāvīgs anonīms krīzes patvērums
Sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	Noslēgts sadarbības līgums ar Liepājas Sociālo dienestu Noslēgts sadarbības līgums ar Dienvidkurzemes novada Sociālo dienestu Mākslu terapiju integrēšana sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniegšanā Nodrošināta kvalitatīva sociālā rehabilitācija līdz 300 pilngadīgiem klientiem gadā Nodrošināta kvalitatīva sociālā rehabilitācija līdz 100 nepilngadīgiem klientiem gadā

ATTĪSTĪBAS SADARBĪBA

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
Palīdzība sieviešu atbalsta centru attīstībai Uzbekistānā un Kirgizstānā, sieviešu līderu tīklam Tadžikistānā, resursu pieejamības ietvaros arī citās valstīs	Stiprinātas un attīstītas 7 sieviešu konsultatīvās grupas pie valsts pakalpojumu centriem Uzbekistānā. Konkrēta palīdzība līdz pat 10000 sievietēm un citām personām ievainojamās situācijās. Izveidots metodisks rīks un mācību programma darbam ar vardarbībā cietušām/ vardarbību veikušām personām/ preventīva darba rīks Uzbekistānā. Nodrošinātas mācības NVO, valsts un pašvaldību institūcijām. Vismaz 2 mācību vizītes Latvijā.

Ukraina

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
<i>"Sievietes, Miers, Drošība"</i> Plānu atjaunošana vietējā līmenī	6-8 pašvaldībās atjaunoti plāni, Notikušas mācības par teritoriālo drošību. Izstrādātas rekomendācijas par integrētu pieeju drošības jautājumiem
<i>Sociāliem darbiniekiem paaugstinātas zināšanas par seksuālo vardarbību</i>	Notikušas mācības 16 pašvaldībās un 15 Kijivas rajonos.
<i>Mobilas grupas izveide atbalsts sniegšanai cietušajām.</i>	Kara noziegumos cietušo sieviešu pavadonība praktiskas psiholoģiskas, medicīniskas un juridiskas palīdzības saņemšanā. Atbalsts noziegumu dokumentēšanā.
<i>Supervīzijas aktīvistēm, kas darbojas drošības sektorā</i>	Saņemtas individuālas supervīzijas

Ukraina Čerņihiva

PLĀNOTĀ AKTIVITĀTE	INDIKATORI
<i>Rehabilitācijas centra izveide karā cietušām sievietēm Čerņihivas apgabalā un darbības nodrošināšana</i>	Izremontēts un izveidots centrs, kas ikdienā nodrošina psiho sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un citas aktivitātes.
<i>Atbalsta centra izveide karā cietušām sievietēm Čerņihivā un darbības nodrošināšana</i>	Izremontēts un izveidots centrs, tā apkārtnē. Nodrošinātas speciālistu konsultācijas, mācības ekonomiskai iespējošanai, sieviešu aktīvisma atbalsts.
<i>MARTAs informatīvo metodisko materiālu pielāgošana/ izmantošana Ukrainā</i>	Pielāgoti materiāli/ apmācīti speciālisti